

Tartalom :

Politika

Irta : Szudy Elemér

A hiteltudósítás reformja

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár tisztviselőinek nem volt lehetősége karácsonyuk

A pénz egyetlen helyes alkalmazása, hogy az életet szolgálja

Hogy az újév jól kezdődjék...

Képes színház- és filmelőadások

Rádióhírek. Közgazdaság. Utazás, üdülés.
Divat. Foto. Sport. Kozmetika.
Mosolyország stb. stb.,

NŐI DIVATKABÁTOK LEGOLCSÓBBAN

PLESZ

központi ruhaáruházában kaphatók. Irányárak: L. 650, 750, 850.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és leghitelesebb napilapja!

Szőnyeg, függöny, stor, sezlonátvető, butnrszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, kelengyevászon, selyem, szövet és bélésáru **legolcsóbban „MERCANTIL“** szőnyeg- és divatáruházban **ARAD**, a Dácia kávéházzal szemben.

MINT HÁBORU ELŐTT „Pilsner Urquell“

a versenytárs nélküli sör, poharanként direkt a hordóból frissen csapolva a „DACIA“ ÉPITEREM ÉS KÁVÉHÁZBAN **KAPHATÓ**

Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai elárúsítója a „PALLAS“ Lapterjesztő Vállalat CLUJ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk. és kiadóhiv.: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2. - Tel. 520.

Előfizetési árak egy évre: válatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Politika

Irta: **Szudy Elemér**

Az Aradról elszármazott kitünő lapszerkesztő rendkívül elmés politikai tanulmánya,

Mi a politika?

Angliának a brit empire csorbitatlan fenntartása és a védővámok;

Olaszországnak a fasizmus és a kolóniák;

Németországnak az ipari piac és a nagyhatalmi állás;

Franciaországnak a háborus bűnösség és a jóvátétel;

Amerikának a prosperity és a Moore-elv;

Spanyolországnak a köztársaság vagy királyság államformája;

Ami Magyarországnak a revízió —

a kis-antantnak az ellenrevízió;

Oroszországnak a világforgóradalom, az individuális, vagy a kollektív termelési elv, vulgo: kapitalizmus vagy bolsevizmus;

midez a sok irányzat és elmélet, vágy, törekvés, akció és reakció, szeszély, hangulat és ambíció, a gazdasági vagy politikai életformák fölött való viaskodás, — szóval mindaz, ami egy nép lelkét betölti, vagy amiről hivatalos vezetői legalább is azt hiesztelik,

hogy betölti, ez a politika, a sokszor véres és kegyetlen, a leggyakrabban tunya és önző, de néha hatalmasan ivelő, magasra szárnyaló politika.

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
 GEA-KRAYER TIMIȘOARA

De politika az is, hogy Európa legtöbb államában a nőknek van szavazati joguk, Franciaországban és Svájcban pedig nincs, hogy az ipari államok ujabban mezőgazdasági autarchiára töreksszenek és mindenáron buzát akarnak produkálni ott, ahol eddig zab sem termett meg, sőt politikai végeredményben az is, — igaz, hogy kényszerű politika — hogy mekkora a forgalmi adó s milyen határokig korlátozza az államhatalom a magántulajdon szuverenitását.

Ma politika minden, az egész élet, a maga nagy és kis összefüggéseivel. Nincs olyan nyilvános cselekvés, gondolat vagy megmozdulás, amely a politika területét ne surolná. Határai mérhetetlenül kitágulnak ennek a csodálatos valaminek, a felelősségük pedig rengetegül megnőtt azoknak, akik csinálják. Valóban, mily messzi az ut Platon „Politiká”-jától a Kellogg-paktumig! A görög világ derűs fényében a politika is csak játék volt, az elmés gimnasztikája, a szónoklás próbatétele, még ma megrendítően komoly valóság, embermilliók életsorsa, otthona, táplálkozása, boldogsága és reménye függ tőle. Vagy így volt ez akkor is, az antik ókorban, csak a messzi múlt távlata, ez a nagy kozmetikus simította le a redőket az elmúlt és megcsodált idők arcáról s a görög ókor is csak olyan gyötrelmekkel és szenvedésekkel teli küzdelem volt, mint a jelen? A megszedítő különbség csak káprázat, a századok fosztóreszkálása csupán? Akik vigasztalást keresnek, olvassák el a görög demokráciák történetét, amelyben egy kiváló de sajnos elfelejtett magyar tudós Schwartz Gyula rajzolt realitásában is nagyvonalu képet a görög államok életéről.

Mindaz tehát, ami körülvesz bennünket, amiben élünk, ami irányt szab cselekvésünknek, tartalmat ad napi gondjainknak, meghatározza a társadalmi helyzetüket s ezen át világfelfogásukat, ami előírja, hogy milyen formák közt köthetünk házasságot s gyermekeink mit tanulnak az iskolában, ágyban párnák közt halunk-e meg, vagy lövészárkokban, — igen, ez is politika. És 1914-ben sokkal inkább az volt, mint — mondjuk — 1880-ban és ma fokozottabb mértékben az, mint bármikor azelőtt, mióta az emberi öntudatra világosság áradt.

Dehát ha a politika minden, az egész életvitel, akkor mégis mi a politika? Senki sem tudja megmondani. Tulajdonképpen még soha és seholsem határozták meg pontosan a politika anyagát és nem adtak precíz választ arra a kérdésre, hogy hol kezdődik és merre végződik az a csodálatos fluidum, amely nemzetek és társadalmak sorsát hordozza a hátán. Hallottunk és olvastunk sok szép és okos aforizmát erről, de a lényegét se tudomány, se művészet, se beszéd, se hallgatás ki nem fejezte, meg nem érzékítette meg.

A történelmi materialisták azt mondják, hogy minden csak a gazdasági történésnek eredője, hogy a társadalmak funkcióit gazdasági kényszerűségek irányítják, az eszméknek, a hitnek, a vallásnak és más ilyen imponderabiliáknak

nincsen szerepük az emberi sors kialakításában. Ezzel szemben áll a másik világfelfogás s ehhez a nagy többség tartozik, amely az emberiség történeti pályáján a szellemi erőnek mindennél nagyobb jelentőséget tulajdonít.

Ugy vélem, valahol itt is középen az igazság, bár a szellem és az eszmék történelemvivő erejét mindig mélyebben éreztem. A magyar história át és át van szöve nagy transcendentális megrendülésekkel, a mi életünket, attól kezdve, hogy fölveltük a kereszténységet, eszmék és szellemi irányok harca tartotta állandó forgatagban. Nem is szólva arról, hogy magyarság lelki alkata mindig idegenül tekintett a történelmi anyagelvűsége. A jelen tanulságai azonban mégis kompromisszumra kényszerítenek. A gazdasági válság és a nyomában járó következmények, a krízis hatása irodalomra, művészetre és az egész politikai és társadalmi életfelületen mutatkozó jelenségek annak belátására kényszerítenek, hogy abban a tényben is cselekvő erővel jelentkezik a történelem alakító dokumentum, ha van munka és van kenyér s ha nincs munka és nincs kenyér. S mindebből politika lesz, jó vagy rossz politika, aszerint, hogy a vonalvezetés megcselelte-e a történelmi erők egyensúlyi helyzetének, vagy sem.

Tudunk és akarunk kitartani. Most már minden azon fordul meg: ki bírja tovább? Hogyha a világháború sikeres befejezése az idegek kérdése volt, mennyivel inkább idegprobléma ennek a békének az elviselése és egy jobb jövő kivárása.

Politika ez is, még pedig számunkra azt hiszem, ma az egyetlen lehetséges politika. Tehát várni és kitartani. Hogy közben igyekezzünk barátokat szerezni s eddigi kapcsolatainkat kimélyíteni, az az életösztön parancsa. Egy bizonyos, a népek nagykorúságának ideje elérkezett, ami egyúttal annyit is jelent, hogy *a korszellem nem tűr semmiféle politikai házárdériát. Kalandokba tehát nem bocsátkozhatunk.* Ami viszont az ugynevezett s az utóbbi napokban kelleténél talán sürűbben emlegetett új orientációkat illeti, erre nézve a következőket mondhatjuk: Mindenki barátunk, aki életföltételeink megtartásában és gyarapításában támogat bennünket és mindenki ellenfelünk, aki nemzeti erőink kibontakozásának útjába akadályokat próbál gördíteni.

... A politika a tudományok tudománya. Mily tragikum, hogy megtanulni nem, csak *tudni* lehet.

Butorát szerezz be BARICZ-nál

Saját készítésű elsőrendű garantált áruk. Üzlet:
PIAȚA AVRAM IANCU 15. Géperőre berendezett
üzem: STR. GH. JONESCU 14. A R A D.

A pénz egyetlen helyes alkalmazása, hogy az életet szolgálja

Beküldött közlemény

Valljuk be őszintén: ma érdemes pesszimistának lenni. Fél-év óta zuhanunk a lejtőn és az utolsó hónapok után szédült belátással kérdezhetjük, hogy hol fogunk megállapodhatni? A könnyelműségnek felvirradt és aki kifogásokat keres, fog is találni. Visszafelé kellemes gondolkodni, de sajnos, a holnap olyan feladatokat hord elénk, amelyeket így nem lehet elintézni. Aki elvesztette önbizalmát és csak gáncsolni akar: annak félre kell állni. Ma nem lehet bünbakokat faragni még akkor sem, ha szabadon járkálnak körülöttünk olyanok, akik képtelenségük álarcában — talán még nem is látják, hogy meddig fa-
jultak a körülmények. A kishitűség szemüvegén vizsgálva, napjaink gazdasági lerongyolódását: csak elkeseredni lehet, de ez az elkeseredés nem lesz még indoka sem annak a fölfordulásnak, amelyre a vergődő emberiség kényszerül, ha a lelkiismeret nem szólal meg és az önzés lehetetlen rabságában vagyunk kénytelenek tovább robotolni.

Ha valamikor szabad volt, ma nem lehet régi, bevált példákra hivatkozni és a vállveregető „tapasztalat” is beláthatta már, hogy minden teóriája halomra dőlt, az erők lázadnak és az élet követelő tempója kizökkent a hajdani csapásokból. Az anyag, amely oly soká korlátok között tartotta az embert: ma már elvesztette ezt a lebilincselő képességét és maholnap a szellem kifejezője lesz az, ami valaha mint néma, tehetetlen, megmerevedett tömeg vette körül az alkotó lelket. A télek, a gondolat legyőzte tehát az anyagot és ebben a fordulóponthoz eljutott korban, amikor az anyagiasság guzsbakötötte szabadságharcunkat — igen! most értünk el ahhoz a pillanathoz, hogy optimizmusunkat meghirdessük.

De ez az életbizalom nem gondtalan, mert nem a véletlen hordta ölünkbe, hanem a tények, az események logikája tolt elibénk a részleteket és amikor le merjük írni, nem csak magunkra gondolunk, hanem mindenkire, akik kétségeinek áldozata és szabadságának tanuja.

Kétezer év kereszténysége hirdeti a szeretetet és alig egy század gyűlölködő szava az elkeserítő „egyenlőségét”. Közben magasra nőtt a pénz hatalma és a tőke mindent legyűrő és sokak szemében „mindent” is jelentő ereje megteremtette a mai berendezkedés alapját: a kapitalizmust. A háború sorsfordulása még létrehozta az osztályizgatók mütétét: de csak az orosz lé-

Nagy-
mennyiségű

gyermekkosci érkezett, mely hely-
szüke miatt 20 %
engedménnyel készfizetéssel lesz elárusítva

Színházi Versenybazar

P. Avram Iancu
(Szabadság-tér)

lek elhagyatottsága türte meg, hogy a kommunizmus fönnmaradhatott. Ha minden kétséget ki is zár, hogy a kommunizmus csak Európa és vele együtt kulturánk vesztét jelentené, ha nyugatra terjedhetne, a háboru utáni tizenhárom esztendő kapitalizmusának vitézkedése is olyan, ami ha így folytatódik, biztos romlásba vezet. *Soha ilyen mohó az ember nem volt és soha ennyire nem is voltunk kiszolgáltatva a Pénznek.* A „győzelem” olyan önzést honosított meg a világon, amely vak szenvedély már a legnagyobb birodalom legnagyobb kincsét, az angol fontot is kockára tette és a mai mélypont, a háboru legválságosabb pillanatainak tragikumával ér föl sőt már túl is szárnyalta! Európa tőzsdéi zárva és Páris kivételével mindenütt zuhannak az értékek. Miért? Mert az *emberekben eltürésztették a bizalmat, mert a politika legyőzte az igazságot, mert a félelem megrémítette a bátorságot* . . . és ezer ilyen „okot” lehetne felsorolni. ha az lenne a feladatunk, hogy hátranézzünk. De ma nem termelni kell azt, ami már ugyis feleslegben van meg (az okokat), hanem teremteni kell valami újat, ami még nincs és ami még hiányzik. A tőkére mindent rá „lehet” fogni, amint ki-ki akarja: csak nem szabad kétségbevonni, hogy — igenis — produktív! A tőke produktivitása azonban tulajdonosán mulik és mindaz a felelőtlen szószátyárkodás, amely a magántulajdonost akarja kikezdeni, tehát nem oktalan, együgyü fenyegetődzés. S éppen azokat sújtja a „bizalmi válság”, akik annak „gyümölcsseit” szeretnék élvezni. Ma azonban másvalami jut az ember eszébe, ha beteg korunkat megvizsgáljuk.

Ha a magántulajdont védjük, ez nem azt jelenti, hogy szociális feladatait vitatnánk. Sőt! Éppen azt hisszük, hogy a tőkének — most, vagy soha — az a feladata, hogy szolidaritást teremtsen és ahogy a mult század az egyén szabadságát emelte nagyra: korunk a nemzetek. A népek egymásratalálásának korszakalkotó fejezete előtt áll. Ford utolsó könyvében ezt írja: „Mire jó jövedelmet huzni, ha nincs rá szükségünk? A munkások fizetése fontosabb az országnak, mint az osztalék a részvényeseknek. A jövedelemmel úgy sem lehet mást kezdeni, mint hogy az ember visszahelyezi az iparba, hiszen a jövedelem a részvénytársaságé marad akár mint felesleg, akár mint a munkások bére, avagy pedig mint osztalék. *A pénz egyetlen helyes alkalmazása az, ha az életet szolgálja!*” És ha valaki utópiának tartaná ezeket a bölcs szavakat és azzal felelne, hogy hiszen Ford is leépített sokezer munkást, az vegye figyelembe azt is, hogy az Egyesült Államokon kívül a világ még nem elég gazdag ahhoz, hogy mindenkinek autója legyen. Ha Ford valamilyen, a közszükségletet inkább, előbb szolgáló cikket gyártana, akkor még ma is teljes erővel dolgozhatna. (A cseh Baa cipő-üzeme még ma is terjed!) S így érkezünk el a válság eredeti okához: *a világ olyasmit gyártott nagyban, amire csak*

Legjobb tűzifa legolcsóbb árban

Aufricht fatelepen

Tel. 69. Cal.
Victoriei 12.

szük rétegeknek lehetett elegendő fedezetük. Az ötletes reklámtécnika meggondolatlan bűvészei előcsalták az életstandard minden ígézetét, a találmányok kiszurták az emberek szemét és amikor a piperkőcség odáig fajult, hogy havifizetést huzó hivatalnokok — akiknek munkateljesítményét illetőleg nyílt a vita — drága ingekben tetszelegtek, amikor ez a látszatokra felépített fogyasztás most elbukik, mert a nyersanyagárak zuhanása kiszajtolja a föld rentabilitását, amikor ennek a kiábrándítóan őszinte, fenyegetően óriási világmegrázkódtatásnak vagyunk tanúi, — vajjon honnan vegyük a bátorságot, hogy élni merjünk?

Az a tőke, amelyik csak a merő hasznot szolgálja, az a mentalitás, amely csak a mások hibáit keresi, az az ember, aki eddig sem tett egyebet, mint a „nivót” tartotta, az akinek még a mai kór sem elég ragályos — ennek a lelkiismeretéből már ki is vetkezett a világnak vége.

Ha keserves próbáltatásokon megyünk is keresztül, ha lelki-erőnkön mulik elsősorban is a gyors kibontakozás, ha ennek a materialista világnak meg kell tanulnia még, hogy csak a meggyőződést nem lehet aláásni, ha igénytelenségre kényszerülve szolidaritást tudunk és fogunk vállalni — ha ez az új, bizonyára józanabb és magáratálalt lelkiség szuverén joga érvényesülhet, ha kéz kezet fog és a farizeusok elsápadnak, ha a gyöngé megrezheti az erős gondolkodását, ha a szociális kötelesség természetesebb és gyorsabb lesz — igen! elérkezünk egy új, a kultúra megújuló, a reneszánsz feltámadó korszakához.

A lélek ember megint diadalt fog aratni és ebben csak azok kételkednek, akik azt hiszik, hogy a gyűlölet legyőzheti a szeretetet. És az álmódosók, a szendergők, a kis cinkosok, a csuszómászó hízélgők, a patkányok ébredjenek fel, mert súlyed a hajó!

Jelentkezzen

az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezete

Áruhitelosztályánál

melynek bevásárlási
könyvecskéivel

készpénzár
vásárolhat 65 legelő-
kelőbb aradi cégnél

6 havi részletre

Jelentkezés naponta
9—12 és 3—6 óráig az
Aradi Iparosok Hitel-
szövetkezete Áruhitel-
osztályánál Weitzer- és
Batthány-uccák sarkán.

Beérkezett az olcsó fa Boros Jenő fateleperére

! volt Óvár-tér és Hajó-u. !
! sarok — o Telefon 591. !

Dr. Radó János

szülész, sebész — nőorvos

magánszanatóriuma

szülönök- és fekvő nőbetegek
részére Calea Banatului 2. (volt
Szabadság-tér sarok) Telefon 359.

SZÉNA, HERE, SZALMA

Boros Jenő

szénaüzletében, v. Óvár-tér
és Hajó-u. sarok. Tel. 591.

Hirdessen az Erdélyi Életben!

Hogy az új év jól kezdődjék...

Először is azt állapítsuk meg talán, hogy mikor kezdődik?

Szerény, de csökönyös véleményem szerint egyáltalán nem akkor, amikor az emberek tulnyomó többsége kezdődni véli őt.

Az emberek ugyanis Szilveszter éjjelén, tizenkét óra után egytized másodperccel — most már akár némi alkohol és egyéb befolyásoló körülmények hatása alatt, akár szabad elhatározásuk teljes birtokában — meghatott ünnepélyességgel néznek, borulnak, vagy emelnek poharat egymásra, abban a meggyőződésben, hogy az őesztendő utolsó tegnappja most fordul az újév első májába.

Azonban az év összes többi napjainak egyikén se jut eszük ágába se ilyen elrugaszkodott gondolat.

Amikor március tizedikén délben azt mondják valakinek: holnap az lesz az első dolgom, hogy az ügyvédet elintézzem — nem kelnek fel éjjel tizenkettőkor acélból, hogy tizenkét óra egy másodperckor elkezdjék azt az ügyet intézni.

Nem is szólva arról, hogy amikor április huszonharmadikán kölcsönkérik valakitől azzal, hogy holnap megadják, soha nem adják meg előbb, mint legjobb esetben május elsején, de akkor is külön kérni kell.

És általában véve, csak mondjuk meg úgy, ahogy van: a mai nap mindenki számára azzal a kellemetlen aktussal kezdődik, amikor az ágyból kizavarják.

Minthogy pedig az új év első napja is épp úgy egyik napja az esztendőnek, mint bármely más nap, ha kissé ünnepélyesebb jelleggel is — tehát az Újév is akkor kezdődik, amikor január elsején reggel, de valószínűleg valamivel később, mint reggel, az embernek az ágyától meg kell válnia.

Most már tudva azt is, hogy az egész szilveszterezési szokásnak az a babona az alapja, hogy az új esztendő első napjának hangulatához fog alkalmazkodni az év többi napja is, vagyis az ember azért kezdi vigalommal az első napot, hogy a többi napok is vigalommal legyenek teljesek: vizsgáljuk meg, hogy mit tesz az emberiség annak érdekében, hogy az új éve jól kezdődjék?

Három eset lehetséges.

Vagy szilveszterezni volt az ember valahol, vagy nála voltak szilveszterezni, vagy pedig se nála nem voltak, se ő nem volt sehol, hanem átaludta az éjszakát.

Ha ő volt szilveszterezni, akkor az újév első napján

BUTORKÖZPONT
MÜBUTORIPAROSOK BIZOMÁNYI LERAKATA,
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA No. 22.

felébred ugyan akkor, mint az esztendő bármelyik másnapján, de úgy érzi, hogy képtelen volna most felkelni mert a feje akkora, mint egy ház és az a ház tele van ólmos álmosággal, ennél fogva újra leteszi a fejét és tovább alszik.

Ezt teszi az ujesztendő első napján, a célból, hogy egész évben így legyen.

Végül is felkászolódik kóválygó aggyal és bemegey a fürdőszobába, abban a reményben, hogy ott talán meg fog szünni a gyomrában az a kétségbeejtő kis forradalom, ami azáltal idéződött elő, hogy a gyomor gazdája Szilveszter éjjelén oda irgalmatlan mennyiségű szilárd és cseppfolyós táplálékot helyezett el, azzal a szándékkal, hogy ez majd egész évben így lesz — most azonban, az ujév első napján nemcsak, hogy oda nem képes behelyezni semmit, hanem őszintén és forrón óhajtja, hogy bár már az, ami odebenn van, újra kilenne helyezve.

Ami szintén azért van, hogy egész évben így legyen.

Borotválkozni kezd az ember és fáj a bőre — hogy egész évben így legyen.

Fésűlködik és fáj a haja — hogy egész évben így legyen.

Ki akarja szedni a tegnapi kemény ingéből a mellgombjait, de rájön, hogy az egyiket tegnap éjjel elvesztette — hogy egész évben így legyen és azt is fájdalommal kénytelen megállapítani, hogy a vadonutaj lakkcipőjét az éjjel tánc közben ronggyá lapították, most vagy vehet ujat, vagy járhat a régi, kitaposott repedezett orruban — hogy egész évben így legyen.

Boldog ujévet kíván a fűszeres. Postásnak, kéményseprőnek, házfelügyelőnek és házalfelügyelőnek rendkívüli segítyek kiutalása, hogy egész évben így legyen

Mindez abból a fizetésből, amelyet az embernek már harmincegyedikén odaadtak, de aminek összege az éjjel lényegesen lepadt és így az ujesztendő tetemesen kisebb anyagi eszközökkel indul meg, mint az őesztendő bármelyik hónapja, kizárólag azért, hogy egész évben így legyen.

Ez történik azokkal, akik szilveszterezni voltak valahol.

Akiknél szilveszterezni voltak, azok pontosan ugyanilyen szimptomákkal ékesnek találják az új év első napját, azzal súlyosbbitva, hogy most fedezik fel a titokban eltört poharaknak cserepeit a szobák sarkaiban, a cigarettával égetett lyukakat a kézimunka-terítőkben, sőt az is, hogy a spéjzban valaki égve hagyta az éjjel a villanyt — hogy egész évben így legyen.

Nem szólva az új év első ebédjéről, amely jórészt az előző éjjel ételnemüinek maradékaiból adódik össze — hogy egész évben így legyen, dacára annak, hogy az ebéd fo-

Kombine= Hálóing=
modern kivitel, **RUTTKAY & BOTYE** C É G
— olcsó ár, A R A D

gyasztóinak a világon semmi másra nincs gusztusuk, csak heringre, káposztára, ecetes uborkával — hogy egész évben így legyen.

Ebéd után úgy szeretnének lefeküdni, mint még soha, de nem lehet, mert a tegnap éji látogatók most érzik szükségét annak, hogy feljöjjenek elmondani: milyen kedves volt a tegnapi est, vagy, ha nem jönnek, akkor legalább telefonálnak, pontosan akkor, amidőn az ember éppen elaludna — hogy egész évben így legyen.

Van aztán végül az a harmadik fajta ember, aki az idén nem szilveszterezett és boldogan, kialudva ébred fel hogy egész évben így legyen, de aztán találkozik egy csomó megviselt ismerősével, akik rajongva ujságotják el, hogy milyen isteni szilveszterük volt, mire az, aki átaludta az éjszakát, titokban apró, de fájdalmas kis pukkanásokat érez ott belül — hogy egész évben így legyen.

Most pedig még csak egyet kívánok hozzátenni mindezekhez.

Azt, hogy mindez nem is ma volna tulajdonképpen aktuális, hanem ujév napján lett volna az. Azonban mit csináljak ha én ezt csak akkor vettem észre és így csak másnap írhattam meg, de a cikk csak most jelenik meg, mert ujév után az elflőzötő nem kap ujságot a reggeli kávéja mellé — hogy egész évben így legyen.

n—n.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár tisztviselőinek nem volt fekete karácsonyuk

Általános divattá vált manapság egyes tőkések és vállalatok körében, hogy a viszonyok leromlásától a leépítések és bérredukciók által is hasznót huzzanak. Olyanok teszik ezt, akiknek semmi okuk sincsen rá. Annál figyelemremélőbb, hogy ezzel szemben vannak még vállalatok, amelyek mindenféle nevü és fajú válság ellenére is nagy erőfeszítéssel fenntartják, sőt terjesztik működési körüket, miáltal nagyban hozzájárulnak a viszonyok konszolidálásához és ezáltal enyhítik az általános nyomort. Ez ugyszólván az egyetlen vigasztaló tünet a sivár jelenben. Ezek a konstruktív vállalatok ma is tartó pillérei a társadalomnak és biztos támaszai egy jobb jövőnek.

Romániában nem nagyon válogathatunk az efajta vállalatok és intézmények között, de a magunk részéről örömmel állapítjuk meg, hogy Aradon is van fiókja egy olyan pénzüintézetnek, mely nem épített le, sőt kiterjesztette működési körzetét. Az Erdélyi Bank és Takarékpénztárra gondolunk, amely a legutóbbi három évben a legnagyobb körültekintéssel épített csak le egynéhány felesleges tisztviselőt, viszont újabb fiókok felállításával ismét több tisztviselő-családnak ad kenyeret. A pénzüintézet mely a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank érdekébe tartozik, ennek romá-

niai üzletkörét vette át, a mai nehéz időkben állandóan fejlődik. A legszükösebb pénzviszonyok között is mindig megértő magatartást tanúsított adósaival szemben.

A bank vezérigazgatója: Hargittay Bertalan, aki Aradról került a kolozsvári központ vezérigazgatói székébe. Erdély fővárosában is csakhamar vezető társadalmi és kulturális pozíciót biztosított magának. Az ő hatalmas közgazdasági tehetségét sugározza vissza a pénzügyintézet működése. Hargittay Bertalan sohasem vonja ki magát semmiféle munkából és szívesen áldoz ma is társadalmi és közművelődési célokra.

Legszebb gesztusai közé tartozik, hogy az elmúlt „fekete” karácsony alkalmával sem felejtkezett meg tisztviselőiről. Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár ezidén is fizetésük 50 százalékát adta karácsonyi ajándékkul összes alkalmazottainak. Nem leépités és fizetés leszállítás tehát, hanem ajándékozás a jelszava a modern vállalatnak és fenköltlelkü vezérigazgatójának.

A bank sem látja kárát ennek a nobilis gesztusnak, mert alig létezik vállalat, ahol olyan lelkesen dolgoznának a tisztviselők, mint az Erdélyi Bank és Takarékpénztárnál. A jövő bizonyára igazolja majd, hogy nem a kapzsiknak, kiuzsorázóknak van igazuk, hanem Hargittay Bertalan vezérigazgató magasabb szellemü elgondolásának.

(1)

— BCU Cluj / Central University Library Cluj

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința celor interesați, — că Primăria municipiului Arad,

în ziua de 3 Februarie 1932, ora 11 a. m.

va ține în localul Serviciului economic al Municipiului Arad (Camera No. 59) licitațiune publică cu oferte închise și sigilate, pentru confecționarea și furnizarea imprimatelor necesare Municipiului pe anul 1932, în valoarea aproximativă de Lei 80.000.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88—110. din legea contabilității publice, regulamentul O.C.L. și normele de licitații, publicate în Monitorul Oficial Nr. 197/1931.

Toți acei cari vor lua parte la această licitațiune vor depune pe lângă ofertă și o garanție de Lei 5.000.— în număr sau efecte garantate de Stat anexându-se un bordrou despre proprietatea efectelor, — iar oferta se va face numai în conformitate cu caetele de sarcini și blancheta de ofertă, cari pot fi văzute în fiecare zi dela ora 10—1 în camera Nr. 59 a Primăriei.

Arad, la 5 Ianuarie 1932.

Primăria Municipiului Arad.

Nr. 36.397/931.

A hiteltudósítás reformja

Maguk a hiteltudósító irodák is beismerik, hogy tévedhetnek. A tudakoltra nézve hátrányosan téves hiteltudósításnak az a valószínű következménye, hogy a tudakolt hitelét korlátozzák vagy megvonják.

A hiteltudósító irodáknak az eljárása, ha jóhiszemű, büntetőjogiilag nem üldözhető, még akkor sem, ha téves információ adásával valamely cégnek hitelképességét veszélyezteti, vagy csökkenti. Magánjogilag sem vonható kártérítésért a jóhiszeműen tévedő hiteltudósító felelősségre.

A jóhiszeműen tévedő hiteltudósító iroda ellen iparrendészeti uton sem lehet eljárni.

Ez a kedvezményezett helyzete a hiteltudósító irodának a hitelrontás tekintetében megokolt és könnyen érthető, de épp oly érthető az is, ha a hiteltudósítás ügyében járatlanok gunyosan „privilegizált hitelrontóknak“ nevezik a hiteltudósítókat.

Minden emberi intézmény idővel reformra szorul, tehát a hiteltudósítás intézménye is. A hiteltudósítás intézményének mai kezdetleges állapota nem tarthat örökké.

Az a privilegizált jogállás, mely biztosítva van a hiteltudósító irodák számára, legalább is arra kötelezné a hibát elkövető hiteltudósítót, hogy utólag hozza helyre hibáját.

A hiteltudósítás mai hibái a rendszerből fakadnak. A hiteltudósítás rendszerének hibái főleg abból erednek, hogy a hiteltudósítók nem tudnak a hiteltudósításhoz szükséges adatokhoz kellően hozzájutni. Nemcsak a hiteltudósító irodák titkolódnak a tudakolttal szemben, hanem velük szemben is titkolódnak, mégpedig a magánosok épügy, mint a hatóságok és bíróságok, valamint a közjegyzők.

Nagy hiba az is, hogy nincsen hatóságilag megszabva a hiteltudósítások legkisebb ára, már pedig a verseny lenyomja a hiteltudósítások árát és kevés pénzért bajos megbízható tudósítást adni.

Végül nem kevésbé nagy hiba, hogy nincsen senki, aki intézményesen ellenőrizné a hiteltudósítások munkáját.

Még nagyon soká fog tartani az, amíg e téren, akár az adatok hozzáférhetőségére, akár az árak feljavítására, akár a hiteltudósító irodák hatósági ellenőrzésére gondolok, gyökeres javítás várható.

A könnyebbik reformlépés abban az irányban tehető meg, hogy vessék el a titoktartást a tudakolttal szemben és ellenőrizhesse maga a tudakolt a róla szóló hiteltudósítást. Ez legalább gátat vetne a tudakoltra nézve kedvezőtlen, de téves hiteltudósítások elterjedésének.

Az én elgondolásom a következő.

1. Minden hiteltudósító irodát kötelezzem a törvényhozáshoz arra, hogy az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál (vagy valami más pártatlan, alkalmas hivatalos szervnél) helyezze időről-időre letétbe az általa adott hiteltudósítások másolatát. E másolatokról névmutató volna vezetendő. Mindenkinnek, aki személyazonosságát igazolja, felvilágosítást kellene adni arról, hogy van-e róla szóló hiteltudósítás másolata letétbe helyezve, s ha igen, úgy kívánságára meg kellene neki azt mutatni. A tudakolt, ha úgy találja, hogy a róla szóló hiteltudósítás hibás, helyreigazítást adhat át, melyet az átadott bizonyító iratokkal együtt továbbítanak a hiteltudósító irodának s a hiteltudósító iroda, ha helytállónak találja a helyreigazítást, erről póttudósítást tartozik küldeni ingyen mindazoknak, kiknek a téves tudósítást elküldötte. A kamaránál érdeklődő feleknek csekély illetéket kellene fizetni ami a kamara nyilvántartó szolgálatának költségét fedezné. Ha pedig az érdeklődő másolatot is kér a róla szóló hiteltudósításról, esetleg helyreigazítás továbbítását is kéri, úgy a másolási költséget és a portóköltséget viselni tartozik.

2. E reformmal kapcsolatban életbe kell léptetni, az Északamerikai Egyesült Államok mintájára, azt a törvényhozási reformot is, hogy a hamis öninformációknak ugyanolyan büntetőjogi következményei vannak, mint a bíróság előtti hamis tanuzásnak.

3. Addig is, míg a törvényhozási újítások bekövetkezhetnek, ami sok ideig tarthat, a tisztességesen gondolkozó hiteltudósító iroda-tulajdonosok adjanak névjegyzéket az általuk időről-időre nyújtott hiteltudósításokról, önszántukból, azoknak a szaklapoknak, melyek ily jegyzékek közlésére vállalkoznak.

E lapok vállalják azt, hogy előfizetőik számára, azok kívánságára, a leirási és portóköltség megtérítése ellenében, megszerzik a róluk szóló hiteltudósítás másolatát s közvetítik előfizetőiknek esetleges helyreigazítás iránti kívánságát, mely kívánságnak, megokolt esetben, a hiteltudósító iroda tegyen eleget.

Nincs okvetlenül szükség arra, hogy az új hiteltudósítások jegyzéke a lapban közreadassék. Elegendő, ha a lap kiadója, időről-időre, mindazokat az előfizetőit, kik az egyes hiteltudósító irodák részéről hozzá küldött jegyzékekben, mint

Kelengye vásznakat

a fehér hetek alatt

STRASSER

divatáruházában vásárolhat

LEGOLCSŐBBAN!

olyanok szerepelnek, kikről az iroda hiteltudósítást nyújtott, nekik szóló körlevél útján értesíti, hogy joguk és módjuk van esetleges helyreigazítás továbbítását a hiteltudósító irodától igényelni. Hasonló értesítést kapnának a jegyzékben szereplők közül azok is, akik még nem tartoznak a lap előfizetői közé, azzel a megjegyzéssel, hogy amennyiben a lapra előfizetnek, úgy ugyanazt a szolgáltatást vehetik e részben igénybe a laptól, mint annak régi előfizetői.

4. A hiteltudósító iroda inkognitója úgy az 1., mint a 3. pontban körülírt esetben szigorúan megőrzendő azelőtt, akiről a hiteltudósítás szól. Megjegyzendő, hogy a hiteltudósító iroda inkognitójának szigorú megőrzésére már csak azért is sulyt helyezek, nehogy a tudakoltra nézve kedvezőtlenül téves hiteltudósítás következtében zaklatásoknak legyen kitéve. A hiteltudósítást nyújtó iroda nevének elárulását a tudakolt előtt, akár a kamara, akár valamely lap részéről, súlyosan kellene büntetni.

5. A hiteltudósító iroda tulajdonosának lelkiismerete dönti el azt, hogy a helyreigazítás, melyet a kamara, vagy valamely lap útján kap, helytálló-e s van-e komoly ok a helyreigazításra. Ha a hiteltudósító irodának tulajdonosa rosszhiszeműen tagadja meg a kívánt helyreigazítást, viseli azért a magánjogi és büntetőjogi felelősséget.

*

Azokban az esetekben is, amikor a tudakolt előnyére téves a hiteltudósítás, szükség volna az ellenőrzésre és a tévedés kiigazítására, de a tárgynak ez a része külön megbeszélést igényel.

i—ó dr.

Autóhengerek furását

amerikai gépekkel hengerenként 200 lejért vállalja **A. KÁLMÁN**, Autó- és Motorabteilung Arad

Vidéki urinőknek legkényelmesebb, ha ruhájukat

KREBS festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóállomással szemben van. **Arad**, v. Boros B.-tér 5!. Fiók : v. Deák F.-u. 1.

Figyelem !!

Paplan és matracz készítő üzememet okt. 1-től újból megnyitottam. Deák F.-ucca 12.

VÖRÖS JÓZSEF
paplanos.

Hölgyek figyelmébe!

Fűzők, gyógykötők, gummi-fűzők és melltartók minden elfogadható árban beszerezhetők

Splendid fűző üzletében.
Miklós Józsefné Főtéri Minorita-p.

Színház és Film Élet

Intimitások a legendás Hollywood életéből

Írta: Umberto Colombini

(Folytatás)

— Hogy őszinte legyek, nincs időm a szerelemre. Reggeltől estig dolgozom. A filmszínészet keserves mesterség, sok munkát ad. Ha végre hazakerülök a filmgyárból, holtfáradt vagyok és boldog, ha nem kell társaságba mennem. Ez a filmszínésznő sorsa, — nem érek rá boldognak lenni.

Ez az őszinte vallomás, azt hiszem, sok rész fiatal európai hölgy kedvét elfogja venni attól, hogy kivándoroljon Hollywoodba, a film és a szerelem Mekkájába, ahol a szerelemre — egyszerűen nem jut idő.

A filmcsillagok és a házasság

Közönséges halandók számára ez a szó, „házasság”, még ma is egyértelmű a nyugodt családi boldogsággal, a melegen párnázott

otthonnal, a megbízható, egész életre szóló gyöngéd érzésekkel. A filmcsillagok másként gondolkodnak: ők többnyire csak feltűnéshajhászásból házasodnak, hogy legyen az ujságoknak miről írni becses személyükkel kapcsolatban. Házasságuk csaknem mindig reklám, mégpedig az összes reklámötletek közt a legkedveltebb, először is, mert aránylag a legolcsóbb, másodsor, mert tetszés szerint többször megismételhető. Hiszen erre való a válás!

Hogy a filmprimadonának kihez mennek feleségül? Mindazok az urak, akiknek kellő mértékben tele van a zsebük dollárral, „pártiképesnek” számítanak. Ebben egyetlenek Hollywood csillagai, akik

PARA

Az örök mosoly . . .

Maurice Chevalier

közt, legyünk igazságosak, vannak tiszteletreméltó kivételek, akik még ma is komolyan veszik a házasságot, de egy más kérdés tekintetében két táborra oszlanak.

Az egyik tábornak az a véleménye, hogy a férjnek a filmszínészek, rendezők, szóval a kollégák sorából kell kikerülni, míg az ellenvélemény hívei inkább a közönség köréből választanak élettársat.

Egy newyorki ujság nemrégén meginterjuolta a filmszínészeket, hogy a kétféle férjjelölt közül melyiket tartják legalkalmasabbnak arra, hogy boldoggá tegye őket. Közlünk néhányat az érdekesebb válaszok közül.

Pola Negri azt mondta: „Szinésznőnek sohase szabadna színészhez feleségül menni. A színésznőnek alkalmazkodó gyöngédségre és rajongó hódolatra van szüksége. A színészférfj mindezt nem nyújthatja, mert hiszen minderre ő is igényt tart. Nincs se ideje, se idege ahhoz, hogy tömjéneze a feleségét, mert ő maga is úgy kívánja a tömjénfüstöt, mint a levegőt“.

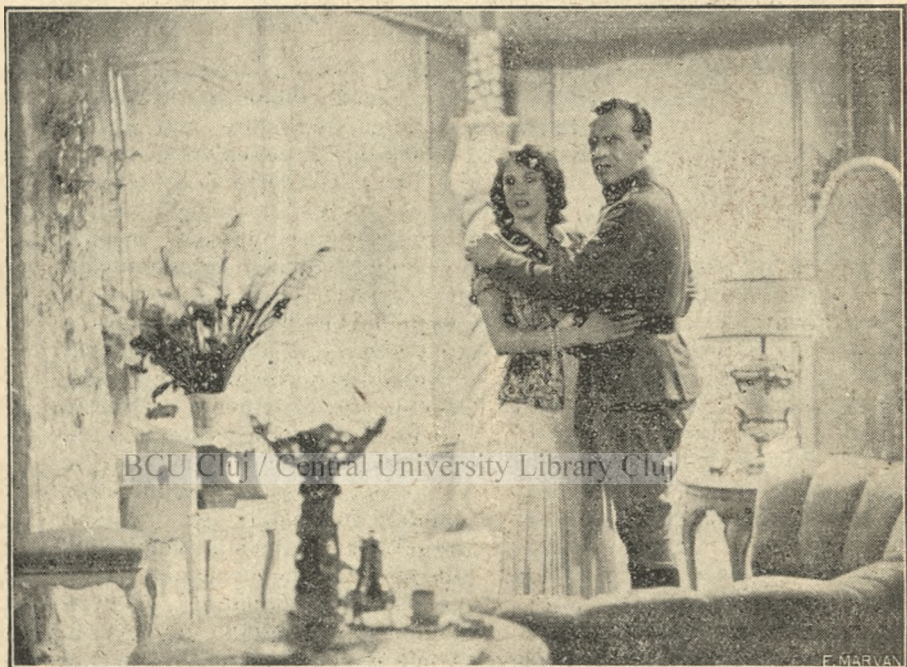
Jaqueline Logannak ugyanez a véleménye: „A művészházasságot legáltalában rövidlejáratu tragédiának nevezhetném. Minden partnerházasság rosszul végződik. Sok ilyen esetet láttam már, ez az oka, hogy üzletemberhez mentem feleségül. Így legalább amint hazakerülök a filmgyárból, idegen légkörben vagyok, teljesen kikapcsolódhatom a munkából és nyugodtan pihenhetek. Amikor másnap újra dolgozni kezdek, szinte új embernek érzem magam.“

Bebe Daniels válasza a legmélyebb és legfinomabb: „Minden at-

MOUNT

tól függ, hogy kihez megyünk feleségül. Az ember ép úgy boldog vagy boldogtalan lehet, ha a partneréhez megy feleségül, mintha „civil“ házasságot köt. Csak egy a fontos, de erről az egyről száz nő közül kilencvenkilenc megfélekedzik. Mielőtt a sorsdöntő lépésre elhatároznánk magunkat, fel kell tennünk magunkban ezt a kérdést: vajjon boldoggá tudom tenni ezt az embert? A legtöbbször ugyanis csak ezen töpreng: vajjon ez az ember boldoggá tud tenni engem? Ismerjék be, hogy ez nagy különbség“.

Viktória és a huszára — Friedl Schuster, Petrovich Szvetisláv

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

Érdekes Lupe Velez nyilatkozata is.

„Utálok azokat a nőket, — jelentette ki Lupe Velez — akiknek az enyémhez hasonló életmódot kell folytatniuk és mégis lekötik magukat. Az igazi művésznék függetlennek kell lenni, — ez a siker titka. Igen sok kolléganőm erre az igazságra több esztendei boldogtalan házasság után eszmél rá. Ilyenkor aztán kezdődnek a botrányok, veszekedések, féltékenységi jelenetek. Az újságok a nyilvánosság előtt tárgyalják életünk legintimebb részleteit. (Lupenek van ebben némi tapasztalata, — teszem hozzá).

Loretta Young mindenekelőtt azt akarta bebizonyítani (és ez becsületére válik), hogy mennyire tiszteletben tartja azt a művészetet, amelynek szolgálatában áll. Éppen ezért az a véleménye, hogy a filmszillagnak sohasem szabad férjhez menni.

„A mi mesterségünk — írja — szigorú rabszolga. Az

ember nem lehet egyidejűleg jó feleség és kiváló filmszínésznő. Választani kell. Én, amint huszonnyolcéves leszek, minden valószínűség szerint otthagynom majd a filmet, hogy férjhez menjek és csak a családomnak éljek“. Ebből is látjuk, hogy akármilyen vágtató is az élet tempója Amerikában, az igazi nagy érzéseket mégsem ölhette ki tökéletesen az emberek szívéből. És bár a legtöbb filmcsillag számára szeszély csupán a házasság, Hollywoodban is akadnak olyan párok, akiket a szerelem vezetett az oltár elé.

Az az egy azonban bizonyos, hogy Hollywoodban csaknem mindig néhány hónapon belül válás követi a házasságot. A statisztika kimutatta, hogy például az 1929-ben kötött házasságok nyolcvanöt százalékát már 1930-ban felbontották.

Viktória és a huszárja — Else Elster és Willy Stettner

Az eradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

Az utóbbi idők legjellemzőbb (és legmulatságosabb) váltopereinek egyike az volt, amelyet Lloyd Hamilton felesége indított a férje ellen, igen eredeti indokolással. „A férjem akkor jár haza, amikor jólesik és az éjszakát is nappallá teszi. Képes hajnali két óraker összecsdíteni barátait, pezsgős dáridót csapni, mialatt én bekésem alszom. Ezt persze nem tűrhetem, nem is egy, de három okból: 1. Először is pazarolja a pénzét és ha neki már nincs, az enyémet költi el; 2. vét a szesztilalom ellen, amit én, jó amerikai honleány, nem tűrhetek; 3. idegenekkel issza meg azt a pezsgőt, amit velem együtt illenék elfogyasztania“.

Azt hiszem, ehhez az elragadóan eredeti harmadik pont-hoz nem is kell külön kommentárt fűznünk.

El kell ismernünk, hogy azért Hollywoodban sem ismeretlen fogalom a szép családi élet. Különös véletlen folytán — vagy talán nem is véletlen ez — azok a legboldogabb párok, akiknek már egy éven belül vagy nem sokkal később gyerme-
kük született: Az anyaság szent érzése csaknem mindig győze-
delmeskedik a függetlenségi vágy felett.

Boldog anyák és boldog feleségek például Nancy Carol, Eleanor Boardmann, Lina Basquette, Irene Rich, Janet Gaynor nemrég ment feleségül egy sanfranciskói ügyvédhez és nemsokára ő is belép a boldog anyák sorába. Gloria Swanson-nak két gyermeke van, az egyik tizéves, a másik tizenkettő.

Boardmann első gyerme-két várta, amikor leg-nagyobb sikerü filmjét vet-ték fel éppen.

Irene Rich ha nincs a műteremben, minden sza-bad percét két leánya tár-saságában tölti, akik már egyetemre járnak. Irene Rich régóta szerepel a nyil-vánosság előtt, de azért senki se hitte volna, hogy maholnap nagymama lehet-ne és neve még mindig a sztárok sorában tündököl. Különben nem ő az egyet-len a maga nemében.

Mi az oka, hogy Holly-woodban, bármily könnyű is a válás, aránylag oly kevés házasságot kötnek?

Viktória és a huszárja

Friedl Schuster és Michael Bohnen

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

A magyarázat egyszerű: a legtöbb filmgyár szerző-désben kiköti, hogy a filmszillagoknak a szerződés tartama alatt nem szabad férjhez menni, vagy megházasodni. A gyárosok at-tól félnek ugyanis, hogy a közönség kedvencei sokat vesztenek vonzerejükből, ha kiderül, hogy éppen úgy élnek, mint a kö-zönséges halandók.

A filmszínészek és színésznők, hogy el ne veszítsék szer-ződésüket és mégis boldogok lehessenek, igen gyakran roman-

tikus eszközöz nyulnak: titokban házasodnak. A hollywoodi férjes „Missek“ közül emlékezhethetünk Sue Carolról, Joan Arthurról, Camille Hornról, Olga Baklanováról. Carol esete nagyon jellemző. Házassága híre véletlenül pattant ki, amikor a lapok indiszkrétén megírták, hogy Sue Carol kisasszony ellen válópört indítanak a férje hűtlen elhagyása címén.

Sue 1927-ben, amikor Hollywoodba érkezett, azt állította, hogy leány és nem is tudták meg róla, hogy férjnél van, amíg csak el nem vált. Szegény, de sok kellemetlensége volt emiatt!

A legtragikusabb „művészházasság“ Dolores del Rio és a szerencsétlen Don Jaime házassága volt, akinek esete jellemző példája annak, hogy a primadonna-házasságok milyen rosszul szoktak sikerülni.

Don Jaime márki Mexikóban ismerkedett meg Dolores Asunsoloval, aki tizenhatéves, gyönyörű fiatal leány volt. Cso-

Viktória és a huszárja — Gretl Theimer és Verebes Ernő

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

dásan táncolta a fandangot, nagy estély alkalmával, egy előkelő mexikói család házában, ahová Don Jaime, a fiatal diplomatát is meghívták. Ettől a naptól kezdve Don Jaime élete egy régi szomorú regény modern változata lett. Manon Lescaut regényéé.

Az idegesen karcsu, érzéki szépségű Dolores, aki jókedvében olyan elragadóan nevetett és akinek hallgatása olyan titokzatosan szomorú volt, szinte megörjítette Don Jaime, Des Grieux

lovag késői utódját. Don Jaime sejtette, hogy ez a szerelem végzetes lesz, de nem tudta legyőzni. Oltárhoz vezette Dolorest, megajándékozta nevével és bizott benne, hogy boldoggá fogja tenni.

Egy nap egy hollywoodi filmgyár igazgatója kereste fel a fiatal pár vendégszerető házát Mexikóban. A filmes egész Amerikát bejárta, mert új, érdekes filmszínész nő típust keresett.

Mondanunk sem kell, hogy Donna Dolores mindannak megtestesülése volt, amit Hollywoodban már régóta hiába kerestek: született primadonna. A híres filmgyárosnak nem volt nehéz rábirni őt, hogy próbáljon szerencsét. És Moziország fővárosában, a legképtelenebb álmok hazájában, mialatt a forróvérű, fiatal márkiné csillaga mindig magasabbra emelkedett, a szegény, szerelmes Don Jaime elindult lefelé a lejtőn, szerelmi kálváriája lejtőjén.

Viktória és a huszárja — Petrovich Svetisláv

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

Kezdetől fogva tudta, hogy Dolores rajongóinak hizelgésével, a kritikusok dicshimnuszaival szemben nincs más fegyvere, csupán a szerelme, ez a szomorú szerelem, amely Dolores számára napról-napra kevesebbet jelentett.

Hollywood szörnyű város, megöli azt, aki nemtud életrítmusához alkalmazkodni és akinek szíve van. Don Jaime egy szép napon elhatározta, hogy elmegy.

Az újságíróknak, akik gunyosan megkérdezték tőle, mi az

oka hirtelen elhatározásának, ezt feleli: belefáradtam már, hogy örökösen Del Rio ur legyenek.

Diplomáciai karrierjét odadobta még annakidején Dolores kedvéért. Most nem tud mit kezdeni. Üres szívvél hagyja ott a filmvárost. Newyorkba menekül. Ott legalább elrejtőzhet fájdalomával.

Telik az idő, Don Jaime Newyorkból hosszú levelet ír feleségének. Lesujtó választ kap. Dolores beadta a válópöرت. Szegény Don Jaime!

Időközben felélte megtakarított vagyonát, maholnap kenyere sem lesz. Ekkor drámairásra adta a fejét, megírja színjáték formájában boldogtalan szerelme történetét.

A közönség ünnepli, a kritika egekig dicsóíti. Egy német filmgyár felajánlja, hogyha Európába jön, filmre veszik fel darabját. Don Jaime elfogadja a meghívást. Amint átutazik Párizson, véletlenül találkozik feleségével, aki szórakozni és ruhákat vásárolni jött a „fény városába.” (Folytatjuk)

Mitzi Green,

a Paramount gyermekművészncje utánozza a világhírű komikusok — a Marx-fivérek egyikét

Januar 12-en Lei 1,000.000

Könnyen juthat a két hatalmas összeg birtokába, csak vegyen még ma egy-két Zsidó Kórház sorsjegyet. Mindössze 100 leit kell kockáztatnia ahhoz, hogy esetleg egész életére boldog és gondtalan lehessen. :: ::

Ne habozzon, mert elkésik!

Már csak két huzás van hátra, de ezekben viszont a legnagyobb nyerevények lesznek kisorsolva :: ::

Vegyen még ma Zsidó Kórház sorsjegyei!

Kapható Aradon: Koch Dánielnél, Str. Eminescu 2. és mindenütt

Boldog ujévet kívánok !

Most, az ujév első napjaiban állandóan találkozunk boldog ujévet kívánó jóakaróinkkal, akik különböző kézírások között biztosítanak szeretetükről. Az idei gratulálókat az alábbi csoportokba osztogattam :

1. *A melegszívű.* Megrázza a kezedet, megölel, mélyen a szemedbe néz, azután meghatottan mondja : „Drága öregem, egy nagyon, nagyon boldog évét kívánok neked.“

2. *A családiás.* Kézfogás után boldog ujévet kíván, majd hozzáfűzi : „Ugyancsak boldog ujévet kívánok összes családtagjainak. Ne felejtse el kézcsokomat ismeretlenül is átadni a nagyságos asszonynak.“

3. *A kedélyes.* Hátra veregeti az embert és röviden ennyit mond : „Bujék“, vagy így : „Béuék“. Hogy a négy kezdőbetű nála mit jelent, azt csak ő tudja.

4. *Az őszinte.* Egyes kutatók a melegszívűek csoportjához számítják. Gratulálását szintén ölelés kíséri és így szól : „Neked azután igazán szívből kívánok egy jobb esztendőt“. Ami azt jelenti, hogy jó ember ugyan, de másnak ugyanezt nem szívből és igazán kívánja.

5. *Az anyagias.* Ez a legnagyobb csoport. Ide tartoznak a házfelügyelők, vicék, postások, lapkihordók stb. Ezek a leg-összintébbek. Mind egyformán és szabatosan ezt a szöveget használja : „B. u. é. k.“. A kívánság mértéke az átnyújtott borral való nagysága szerint utólagosan lesz megállapítva. Smucigság esetén a jókívánság storno. Nagy smucigság esetén a jókívánság önműködően rosszkívánsággá változik.

6. *Az alázatos.* Hivatalban alárendeltünk, összecsapja bokáját, mélyen meghajol és szigoruan ragaszkodik a legegyszerűbb szöveghez : „Boldog ujévet kívánok“, ehhez hozzáteszi összes címeinket, újra összecsapja bokáját, kihátrál szobánkból és az ajtó előtt előtt becsmélően nyilatkozik rólunk.

7. *A politikus.* Szomorú arccal kíván boldog ujévet és mindjárt hozzáfűzi : „Micsoda év lesz ez? Olvastad Laval nyilatkozatát. És Hoover beszédét? Vissza fogjuk sirni még az 1931-es esztendőt“.

8. *Az egoista.* Ez a legcsunyább fajta. Nem tud úgy boldog ujévet kívánni, hogy magát is bele ne vegye. Rendszerint ezt mondja : „Mindkettőnknek egy jobb évét kívánok“. Azután ki lehet vele egyezni ötven százlékra és a „mindkettőnkéből“ a mi jobb esztendőnkéről lemond.

9. *A pesszimista.* Borús arccal kíván boldog ujévet és azonnal hozzáfűzi : „Nekem ne kívánj semmit... Mond már, mi jót hozhat nekem az ujév?“

ó—r.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek.

Vojtek gyógyszerár

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

— Nagyarányu visszaélésnek jöttek nyomára az egyik aradi pénzintézetnél. Egyelőre házivizsgálat folyik, de előreláthatólag nem marad el a bűnvádi feljelentés.

— *Más.* Még mindig akad egy-egy erdélyi tőkés, aki vagyonát vagy annak egy részét átmenti budapesti ingatlanba. Legutóbb, többek között, özv. Szana Zsigmondné, a néhai temesvári bankvezér felesége vásárolt Budán telket 36.716.— pengőért, ahol valószínűleg nyaraló villát épített az általánosan ismert uriasszony.

— *Más.* Herzog Sándor, a letartóztatott aradi ingatlanügynök ellen állandóan szaporodnak a feljelentések, nem valószínű tehát, hogy szabadlábra helyezik, dacára a főügyész megértő, emberi elgondolásának. A lapok messzemenő jóindulattal foglalkoznak ezzel az ügyel, mely beavatottak szerint már évek óta teljesen érett állapotban várja az elintézését.

— *Más.* Radu Cornél interimár elnök figyelmébe ajánljuk jóelőre az aradi szódavizkartell megrendszabályozását, nehogy étvágy-tultengésük beleprolongálódják a szezonba.

— *Más.* Az Erdélyi Élet házi meteorológusa jelenti, hogy teljesen szélsend uralkodik a villanygyár körül. Egy fűszál sem mozog a kiuzsorázott közönség érdekében. Ennek öröme és nagyobb dicsőségére egész kellemes szilvesztert rendezett a gyár vezetősége.

— *Más.* Az erdélyi lapok apróhirdetés rovataiban hetek óta linkelnek különféle házasságközvetítők. Mondanunk sem kell, hogy a kilátásba helyezett milliók, bérházak és földbirtokok messze túl a sztratoszférákon képzelendők és az egészből csupán annyi igaz, hogy tekintélyes összegeket vágnak zsebre előzetes költségek címén az ötletes ügynökök.

— *Más.* (Magánhirdetés). Azon elragadó szőke hölgyet, kinek Szilveszterkor a Dácia kávéházban leloptam a gyöngy-sort a nyakáról, ezuton kérdi ismeretlen bámulója, hogyan viselhet urinó hamis gyöngyöket.

— *Más.* Egy közismert aradi vállalat tulajdonosa, akinek vagyona egyenes arányban emelkedik a sirásával, Szilveszterkor hatvannégy vendéget látott szivesen magánál — az általa említett mélypontra való tekintet nélkül. — Ha

Hozza rendbe az autóját!

Autófelszerelések legolcsóbb beszerzési helye:

„UNIVERSAL AUTÓ”

ARAD, Piața Avram
Iancu Nr. 4. -0-0-

Herzfeld Béla

TELEFON Nr. 301.

Continental és Goodrich gummik képviselése

olyan éve lesz, mint az elmúlt évben, akkor lesz egynéhány éve... ha nem is a javából.

— *Más.* Tömeges plágiumperre van kilátás Aradon. A jelekből ítélve több aradi kereskedő készült fizetéképtelenséget jelenteni. Van, aki még tagadja, de van, aki már bevallja...

— *Más.* Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt szilveszterkor a Városi kávéházban. Az éjjeli elsötétítés alkalmával egy tismert kereskedő megcsókolt egy nőt és amikor világos let, kisiült, hogy az a felesége volt.

— *Más.* Autentikus helyről értesülünk, hogy számosan eladnák boldog ujévüket, esetleg rá is fizetnének.

— Hölgyeim és uraim!... hireink közlését befejeztük.

Speaker.

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

Trader Horn

Ez a nagyszerű expedíciós film valamennyi előzőt fölülmulja mértékben és érdekességben. Utazás az ismeretlen Afrika rejtelmein keresztül az exotikus utak minden káprázatával és izgalmával egy kényelmes zsöllyében két óra süritett változatosságába komprimálva mindazt, amit hosszú hetek, esetleg hónapok viszonylagos vergődése adhat.

Ebben a monumentális filmexpedícióban Afrikát járjuk végig Trader Hornnal, a vakmerő elefántcsontkereskedővel és társaival. Azt az Afrikát, amelyre legizzóbban tűz le az equatoriális nap, amelynek izzó fürdőjében szinte lázas végletekbe csap a zabolátlan őstermészet s a természet vad erőivel harcban álló ember kegyetlensége. A természet örök létfenntartási harca lélegzetelállító küzdelmekbe, véres prédakeresésbe hajszolja az őserdők királyi vadjait. A folyók hemzsegnak az éhes krokodilusoktól. Bozótos félhomályból lángoló karbunkulus szemü oroszlánok és leopárdok lesnek prédára, hogy ázután eszeveszett gomolyagban marakodjanak össze a koncon. Vérfagyasztó bődülések harsonái verik

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó es Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

„Fortuna“

Butorüzlet Aradon

volt Boros Béni-tér 41. (Mezőgazdák székházában). Legolesóbban beszerezhető háló, ebédő, konyha és egyéb lakásberendezések legjobb kivitelűen, előnyös fizetési feltételek mellett is. 0-0 0-0 0-0 0-0

P A L A D I C S I.

fel az éjszaka csendjét. Nekibőszült orrszarvu száguld mindent eltipró vad dühében. Elefántcsordák rohama szaggatást áthatolhatatlan sűrűkőn, ahol az indák között óriás-kigyók himbálóznak. De a sok félelmes és vérengző bestia között megjelennek az állatvilág karsu, kecses diszpéldányai is. Tollbokrétás struccok büszkélkednek. A szökellő antilópok mintha a világ legkönnyedébb balletját lejténék s a grotesk zsiráfok bájos esetlensége humort derít a véres drámák sötét színei közt. Közben a legfantasztikusabb tájak szépsége kápráztat el. De talán még izgatóbban hat a képzeletre a film folklorisztikus része. Látjuk a néger törzsek életét. Előttünk tombolnak fékevesztett szilajságukban a rituális táncok részeg tumultusai. Halljuk az egyhangú végtelenségig ismétlődő énekeket, amelyekből félelmes vésomj mámoros göze csap ki. Döbbenetes jelenetek tanui lehetünk és szinte el sem akarjuk hinni, hogy tudtak ennyi tökéletes fényt és hangfelvételt csinálni. Mert, ami a film természetrajzban, folklorban, etnografiában ad, az szinte tulontul sok. Belekáprázik már a szem, belefárad az agy.

Hátra van még a filmmese, amire mindez felvan fűzve! Ez a mese rendkívül érdekes, talán többis, mint kellene a filmben, amely amugyis elég látványosságot ad.

A Trader Horn meséje a következő:

Afrika belsejében, a rejtelmes dsungelek vad népével folytat cserekereskedést Horn, a kereskedő. Egyik ilyen afrikai utjára magával viszi barátja fiát, Perut is, aki eleinte az egész utazást csak mulatságos kalandnak tekinti. Még utjuknak felét sem tették meg, amikor a benszüllött törzsek között vallásháború tör ki. Sietve hagyják el a falut, de az ellenséges törzsek megtámadják őket és kíséretükből két embert megölnek. Peru a kiállott veszedelmek után azt indítványozza, hogy térjenek vissza hazájukba, Horn azonban nem ismer meghátrálást és elszántan folytatja utját Afrika belsejébe. Itt találkoznak egy misziós hölgygel, akinek kislánykáját husz év előtt a vadak elrabolták. A gyerekekről azóta sem hallott semmit, de elmondja Hornnak, hogy fülébe jutott egy legenda, amely szerint a vad Isorgi törzs fogságában él egy szőkehajú fehér leány, akit a törzsbeliek istennőként tisztelnek. Ugy érzi, hogy ez a „Fehér Istennő“ az ő elrabolt leánya és most utban van a törzs lakóhelye felé, hogy felkutasza megmentse gyermekét. Horn lebeszéli veszedelmes vállalkozásáról, de mikor az asszony mégis folytatni akarja utját, megígéri, hogy követni fogják és segítségére lesznek. A bátor asszonyt megölik a benszüllöttek, Horn és Peru pedig elindulnak az Isorgi tartományba, hogy a fehér leányt megmentésék.

Zongora órákat adok akadémiai
módszerrel kezdők-
nek és haladóknak **S. Komlóssy**

A R A D, Strada V. Babeş No. 20. (volt Kiss Ernő-ucca)

Horn kis karavánja megérkezik Afrika legrejtelmesebb tartományába, az Isorgi törzs lakóhelyére. Itt él Nina, az isorgiak papnője, a „Fehér Istennő”. Mikor Horn megérteti vele idejövetelének célját, felébred benne a fehérekkel való összetartozás érzése és megmenti őket a vadak vérszomjas bosszujától. Megszökik velük és Rancho, a kis karaván benszülött vezetője a dzsungel sűrűségében, veszedelmes folyókon vezeti át őket, hogy megmeneküljenek a törzs elől.

Számos veszedelmes kaland után mindnyájan biztonság-

Redl ezredes árulása — Lil Dagover

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

ba jutnak, kivéve a bátor Rancherót, aki feláldozta életét, hogy őket megmentse. Horn miután látja, hogy Nina Perut szereti, hajóra ülteti őket, hogy térjenek vissza Peru szülői házába, maga pedig visszatér Afrika belsejébe, hogy folytassa magában, veszedelmes és mégis szép utját a legsötétebb világrészben.

Redl ezredes

Kémek, árulók mindig minden nép sorában akadtak. A kémek szerepe a saját nemzetük számára mindig áldozatos, nagy feladat, a kiképzelt nemzet számára a legnagyobb veszedelem. A saját nemzete titkait áruba bocsátó árulónak csak megvetés jár ki. A kémkedés nem egyéni vállalkozás. A hadvezetőségek feladata, hogy minél kiterjedtebb kémhálózatot építsenek ki. Nem kiminek áldozatot, ha arról van szó, megtudni az ellenfél, ellenség titkait. Abban a nagy feszültségben, amely Európa népeit már tiz-husz évvel a világháború kitörése előtt eltöltötte, nem ismert mértékig harapódzott el a kémkedés.

A kémkedésnek most már óriási irodalma van. Leginkább romantikus módon állítják be. Regényeket, szindarabokat és filmeket írnak kémekről és kémkedési afféerekről, az igazság magyarázatából kiindulva és a fantázia virágaival fölékesítve. Ez a film az elmúlt háborús korszakot megelőző és a háború kellős közepén történt kémkedési afférok legizgatóbb történetét tárja fel azzal a hűséggel, ahogy a titkos levéltárakból kiemelt titkos iratok adataiból kiderültek.

1913 május 27-én lett öngyilkos Redl Alfréd ezredes, a prágai 8. hadtest vezérkari főnöke egy bécsi szállodában. Redl abban az időben kémkedési perekben mint szakértő nagy szerepet játszott. Annakidején egy berlini lap pattantotta ki az óriási szenzációt, hogy Redl ezredes kémkedési botrányba keveredett és ezért követelt el öngyilkosságot. Redl a katonai tudományoknak zseniális művelője volt és egész fiatalon feltűnt az armádiában tudásával. Kémkedési ügyekben a legkülönb. szak-

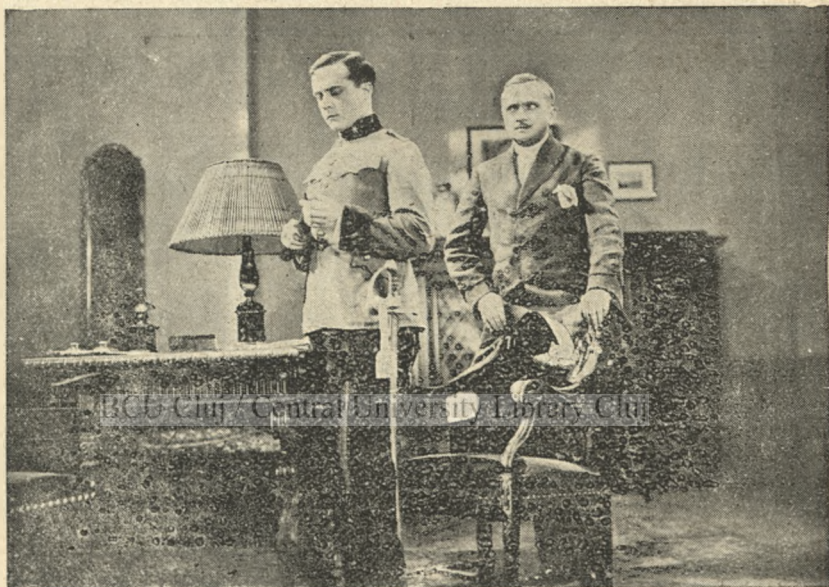

Redl ezredes árulása — Friedrich Hölzlin és Lil Dagover

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

értőnek számított és ha kémeket fogtak el és bíróság elé állították, úgy őt bízták meg a vád képviselésével. Abban az időben különösen Oroszországgal szemben volt szükség a kémapparat kiépítésére. Redl nagyszerű kémhálózatot szervezett és csak természetes, hogy ez feltűnt az orosz kémszolgálat vezetőjének, aki minden igyekezetével arra törekedett, hogy veszedelmes ellenfelét leszerelje. Kémművelőkkel kísérleteztek, felvonaltatták előtte a legtündöklőbb csillagokat de egyiknek sem

sikerült szerelemre lobbantani az osztrák katonatisztet. Rájöttek, hogy Redl teljesen érzéketlen minden asszonyi szépség iránt, de annál hatalmasabb volt férfiak iránt érzett beteges szenvedélye. Pokoli tervet eszeltek ki ellene, Fiatalembereket küldtek az ezredes nyakára. Ezeknek kellett befonniok. Sikerült is barátságába férközniök. Az oroszok ilyenformán megszerezték botrányos kalandjainak legfélelmetesebb részleteit s ennek másolatával kényszerítették Redl ezredest, hogy szegődjék szolgálataukba. De a kiutalt óriási pénzösszeg is szerepet játszott elhatározásainál, hogy vállalkozott az Oroszország javára való kémkedésre. Az oroszok azonban, ha nem is sajnálták a hatalmas pénzösszegeket, egyre nagyobb feladatokat elvégzésére kényszer-

Redl ezredes árulása — Otto Hartmann és Theodor Loos

Az aradvárosi mozgószínházak legközelebbi műsorából

ítették a zsoldjukba szegődött tisztet. Valamennyi várnak, határ és tábori erődítménynek fotografiáit és terveit ki kellett szolgáltatnia. Ezzel olyan fájdalmas csapást mért a monarchiára, amit még a világháború kitörésénél sem heverték ki.

Redl ezredes tragédiájával hónapokon át foglalkozott a világsajtó. Könyveket, tanulmányokat irtak erről a szenzációs esetről, amit végül is most filmre dolgoztak fel. A legnagyobb rendezésben a legkiválóbb szereposztásban került kidolgozásra ez a szomorú história, történet, amelynél megrázóbbat, megkapóbbat a legélénkebb fantázia sem termelhet ki. Kétségtelen, hogy ennek a filmnek aradi vetítése is a legteljesebb érdeklődést fogja kiváltani.

— Pénzfelvételek nyugta ellenében csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

Csak az árak olesók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer. János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél-
árúkban: beretvák, oilók stb.

K Ö S Z Ö R Ü L D E,

Orthopaed készülékek és műlábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

Optikus és késmüves. Arad, Piața
Avram Iancu Szabadság-tér No. 21.

Hirdessen

az

Erdélyi Életben!

Aradi bel- és külvárosi **magánházak - bérházak** adásvétele ügyében forduljon bizalommal a Petrán ügynökséghez. Arad, Piața Avram Iancu forduljon bizalommal a Petrán ügynökséghez. Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér 16)

Bélyegzőket olesón, jól és azonnal készít **Stampa**
bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

KNAPP gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
volt Weitzer-uca 11. volt Magyar-uca 10.

Muzsavnál

színházzal szemben

Öltöny, télikabát

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőbb bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemü

fűszer- és csemegeárúk legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

MINDEN HÁZNAK LEGYEN

HA NINCS - AKKOR VEGYEN!

Vásárolja meg azt a csövet,
amelyre szüksége van, mert
egyenkénti vásárlás esetén is

rádióamatőrök 50% rabatott

élveznek. Minden szaküzlet-
ben kapható. Gyári lerakat
és VEZÉRKÉPVISELET:

Hirschmann Károly

A R A D, STRADA GHEORGHE LÁZÁR No. 17.